

Informasjonshefte fra Midt-Gudbrandsdal landbrukskontor

Utgave nr 1 - 2021

PERSONALNYTT	4
JORDBRUK	4
RESULTAT ETTER KONTROLL AV TILSKUDDSSØKNADER 2020	4
SØKNAD OM PRODUKSJONSTILSKUDD DEL 1 – FRIST 15. MARS.....	5
SPESIELLE MILJØTILTAK I JORDBRUKET (SMIL) 2020-2023	6
TILSKUDD TIL AVLØSNING VED SYKDOM	7
INVESTERINGS- OG BEDRIFTSUTVIKLINGSMIDLER I LANDBRUKET	8
TILSKUDD TIL DRENERING AV JORDBRUKSJORD 2021.....	9
AVTALER OM JORDLEIE – HVA SKAL DE INNEHOLDE?	9
KANTSONER LANGS VASSDRAG – HVORDAN ER REGELVERKET?	9
NYDYRKING.....	10
UTVIKLINGSFONDET – LANDBRUK	10
GJERDETILSYN.....	11
MATSATSINGSPROSJEKTET I MIDT-GUDBRANDSDAL 2020	12
MILJØ OG UTMARK	12
ROVVILTSITUASJONEN	12
MOTORFERDSEL	14
SKOGBRUK	15
TILSKUDDSDORDNINGER I SKOGBRUKET	15
HVA KAN SKOGFOND BRUKES TIL?	16
NÅR ER VEGBYGGING SØKNADSPLIKTIG?	16
DIVERSE	17
BIOGASSANLEGG I MIDT-GUDBRANDSDALEN	17
RYDDEAKSJON LANGS LÅGEN	17
NORSK LANDBRUKSRÅDGIVING	18
MATTILSYNET	22
MIDTDALSBONDEN – NETTSTADEN FOR LANDBRUKET.....	23
UTSENDELSE AV INFOHEFTE.....	24
VETERINÆRVAKT	25
BEREDSKAPSGRUPPE I FRON.....	25
DYREVERNEMDA.....	25
SØKNADSFRISTER FOR ULIKE TILSKUDDSDORDNINGER	27

PERSONALNYTT

Anne Aulie er tilbake frå permisjon som skogbruksrådgiver

Veronika Øvreimo har vært skogbruksvikar frem til 15. feb. 2020. Hun vil komme tilbake medio mai som vikar på MGL.

Helene Amblie Solerød er ansatt som jordbrukskonsulent i 60 % fast stilling frå 22.06.2020.

Jordbruksrådgiver Øyann Brandstad har permisjon til høsten 2021.

Hans Christian Elstad er ansatt som landbrukssjef

JORDBRUK

RESULTAT ETTER KONTROLL AV TILSKUDDSSØKNADER 2020

Landbrukskontoret må årlig kontrollere 10 % av alle søknader om produksjonstilskudd og 5 % av alle som søker tilskudd til regionale miljøtilskudd. I år hadde vi særlig fokus på spredning av husdyrgjødsel, gjødslingsplan og arealkontroll (at areal som er søkt på har vært i bruk i år). Med bakgrunn i kontrollene vil vi minne om følgende:

Om gjødslingsplan

- Gjødslingsplanen skal inneholde alt areal (alle skifter) som foretaket disponerer, også innmarksbeiter og areal som ikke blir gjødslet. For sistnevnte trengs det da ingen jordprøver og kun en kommentar i planen om at arealet ikke blir gjødslet. Dersom innmarksbeiter gjødsles, skal det også tas jordprøver.
- Jordprøvene skal være maks 8 år gamle. For vekstsesongen 2021 betyr det at de eldste prøvene som godtas er fra 2013.
- Gjødslingsplanen skal inneholde en kartskisse, med oppgitt målestokk, som tydelig viser skifteinndelingen.

Om arealtilskudd og jordleie

- Alt areal du søker tilskudd på skal være høsta eller beita i løpet av sesongen. Det er et krav om at areal skal drives aktivt, dvs at det må foregå en reell produksjon på arealene du søker tilskudd for.
- Studer gårdskart på internett og se på hvilke arealer du disponerer i henhold til kartet. Er det feil/mangler med hensyn til areal, gir du beskjed til kommunen så vi får rettet det opp. Årets kontroll viste at det er flere

som har mindre areal som ikke blir brukt, f.eks. på grunn av dårlig arrondering, dårlige gjerder o.l. Disse arealene skal settes i raden «ute av drift» i søknad om produksjonstilskudd. Dette gjelder også større og mindre areal som ikke er høstet på grunn av dårlig drenert jord som man ikke har kommet utpå for å høste. Når det gjelder beitetrykk, skal det være så stort at arealet faktisk høstes, dvs. at graset nedbeites i løpet av vekstsesongen.

- Ved bortleie av jord, er det den som leier jorda som skal søke på arealet.
- Tilskudd til «ingen jordarbeiding om høsten» gjennom regionalt miljøtilskudd, gjelder ikke på arealer med etablert eng.

Om husdyrgjødsel

- Spredning av husdyrgjødsel på innmarksbeiter og/eller overflatedyrka jord, skal godkjennes av kommunen. Gjødsling av beiter med kunstgjødsel trenger ikke en slik godkjenning.
- For å søke tilskudd etter ordningen «spredning av husdyrgjødsel om våren/eller i vekstsesong på etablert eng» gjennom regionalt miljøtilskudd, er det et absolutt krav at all husdyrgjødsel du disponerer skal være spredd før 1. september. Sprer du husdyrgjødsel etter denne datoen kan du ikke søke på denne ordningen. Dette gjelder uavhengig av veksten gjødsla blir spredd på, nedmolding eller ei.

Husk at det er søker sitt ansvar at søknaden er korrekt, ikke den som eventuelt skriver søknaden for deg. Som selvstendig næringsdrivende er det strenge krav til aktsomhet og kjennskap til regelverket. Ved å søke om tilskudd du ikke er berettiget, eller manglende/mangelfull gjødslingsplan og sprøytejournal, risikerer du avkorting av tilskuddet ditt. Sett deg inn i regelverk og veiledningsmateriell fra Landruksdirektoratet og Statsforvalter, eller ta kontakt med landbrukskontoret dersom du er usikker.

SØKNAD OM PRODUKSJONSTILSKUDD DEL 1 – FRIST 15. MARS

I 2021 er første søknadsfrist for produksjonstilskudd og tilskudd til avløsning ved ferie og fritid 15. mars. Du kan søke fra og med 1. mars, som er telledatoen. Vi anbefaler at du er tidlig ute med å søke. Du kan endre opplysninger i innlevert søknad i 14 dager etter at søknadsfristen har gått ut, fram til 29. mars. Søknaden leveres elektronisk gjennom Altinn.

Søknad om produksjonstilskudd i jordbruket har to søknadsfrister i året. I mars er det husdyrprodusenter som kan levere søknad.

Om du skulle glemme fristen den 15., er det mulig å sende inn søknad inntil 14 dager etter fristen, men tilskuddsutbetalingen reduseres da med 1000 kroner for hver dag fristen er overskredet.

Lurer du på noe om denne søknadsomgangen, finner du mer info på landbruksdirektoratet.no under «Jordbruk» - «Ordninger for jordbruk», eller du kan kontakte landbrukskontoret.

SPESIELLE MILJØTILTAK I JORDBRUKET (SMIL) 2020-2023

Ordningen omfatter kulturlandskaps- og forurensningstiltak. Formålet er å fremme natur- og kulturminneverdiene i jordbrukets kulturlandskap og redusere forurensningen fra jordbruket, utover det som kan forventes gjennom vanlig jordbruksdrift.

Midt-Gudbrandsdal landbrukskontor

SPESIELLE MILJØTILTAK I
JORDBRUKET – SMIL

Tiltaksstrategi og retningslinjer

Ringebu og Sør-Fron 2020-2023

Tiltak man kan søke støtte til er:

- Tilskudd til å rydde gamle hamninger/beiter
- Tilskudd til rydding/skjøtsel av arealer rundt seterområdene (seterrastene)
- Tilskudd til rydding av biologisk viktige arealer
- Tilskudd til bekjempelse av fremmede arter (f.eks. kjempespringfrø)
- Tilskudd til istandsetting/restaurering av verneverdige bygninger
- Tilskudd til sikring, istandsetting og tilrettelegging av kulturminner og kulturmiljøer
- Tilskudd til mindre driftstiltak på setrer med mjølkeproduksjon
- Tilskudd til etablering, utbedring, rydding, vedlikehold av råk og ferdselsveier
- Tilskudd til merking av råk og ferdselsveier og utarbeidelse av informasjon
- Tilskudd til tiltak som reduserer avrenning fra utedrift ved husdyrhold
- Tilskudd til tiltak som reduserer avrenning fra seterfjøs
- Tilskudd til gjenåpning av lukka bekker
- Tilskudd til etablering av fangdammer
- Tilskudd til flomdempende tiltak i sidevassdragene til Lågen, f.eks. fordrøyningsdammer (i tilknytning til jordbruksareal)
- Tilskudd til planleggings- og tilretteleggingsprosjekter. Formålet er å legge til rette for større helhetlige miljøprosjekter over større områder, for

Låve med viltkifertak i Fåvang (Foto: Gudbrandsdalmuseet)

eksempel knyttet til et vassdrag eller ei grend (nytt i forskriften)

Retningslinjer for SMIL-midler i Ringebu og Sør-Fron finner du på Midtdalsbonden.no, klikk på fanen «Landbruksinfo» og velg «Oversikt alle tilskudd». Du kan også få et eksemplar ved å henvende deg til landbrukskontoret.

Søknaden må leveres elektronisk gjennom ID-porten/Altinn. Søknadsfrist er 15. mars.

TILSKUDD TIL AVLØSNING VED SYKDOM

Gjelder tilskudd til dekning av kostnadene til avløsning ved egen eller barns sykdom, svangerskap, fødsel, adopsjon eller omsorgsovertakelse, og ved dødsfall.

Nå kan du søke om tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv. elektronisk. <https://www.landbruksdirektoratet.no/nb/jordbruk/ordninger-for-jordbruk/soke-tilskudd-til-avlosning-ved-sykdom-og-fodselsel>

Har du ikke muligheter til å søke digitalt kan du bruke skjema: *Søknad om tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv.*, og sende skjema med e-post eller i vanlig post. Trenger du hjelp, kontakt landbrukskontoret.

Ny søknadsfrist og andre endringer:

- Søknadsfristen er 1 år etter siste dag i den perioden det blir søkt tilskudd for.
- Produksjonen første dag i perioden det søkes tilskudd for, er avgjørende for hvor mye tilskudd foretaket får.
- Driftsfellesskap har betydning for tilskuddet.

Husk å legge ved dokumentasjonen som kreves for at søknaden kan bli behandlet.

SYKMELDINGEN MÅ VÆRE PÅFØRT NAVNET TIL DEN SYKMELDTE.

INVESTERINGS- OG BEDRIFTSUTVIKLINGSMIDLER I LANDBRUKET

Hva kan Innovasjon Norge finansiere?

- Tilskudd til investeringer i produksjonsanlegg/driftsbygninger og tilhørende produksjonsutstyr av varig karakter.
- Tilskudd til lager for husdyrgjødsel
- Tilskudd til investeringer i frukt- og bær dyrking.
- Tilskudd til mindre investeringer i forbindelse med generasjonsskifte.
- Lån til investeringer på landbrukseiendommer, kjøp av eiendom og tilleggsareal.
- Lån til generasjonsskifte ved familieoverdragelser gis normalt bare til personer under 35 år, samt i områder hvor bankene tilbyr dårlige vilkår for landbruk.

Det gis ikke tilskudd til tiltak som er påbegynt før søknaden er avgjort.

Særskilte prioriteringer for 2021

- Frukt-, grønt- og veksthusnæringa.
- Tørke- og lageranlegg i kornproduksjon.
- Små og mellomstore bruk innen melkeproduksjon (15 – 30 kyr).
- Økologiske produsenter som må foreta større investeringer som følge av implementeringen av EUs økologiregelverk.

Det er ingen søknadsfrist for midlene. Ta kontakt med landbrukskontoret for veiledning, dersom du har et aktuelt prosjekt du ønsker å søke midler til. Se også på hjemmesiden til Innovasjon Norge.

TILSKUDD TIL DRENERING AV JORDBRUKSJORD 2021

Det er mulig å søke om tilskudd til drenering av jordbruksjord. Det kan kun gis tilskudd til areal som er tidligere drenert, dvs. ikke i forbindelse med nydyrking. Søknadsfristen er 20. april. Søknadsskjema finner du på Altinn eller på landbruksdirektoratet sine hjemmesider og fylles inn elektronisk gjennom Altinn. Med søknaden må du legge ved kart med grøfteskisse.

Du finner mer informasjon om ordningen og søknadsskjema på landbruksdirektoratet.no under «Jordbruk» - «Ordninger for jordbruk».

Trenger du hjelp til planlegging av dreneringen, kan NLR være til hjelp.

AVTALER OM JORDLEIE – HVA SKAL DE INNEHOLDE?

For at en eier av landbruksareal skal oppfylle sin driveplikt jf. jordloven, er det visse krav til en jordleieavtale. Avtalen skal:

- Ha en varighet på minst 10 år om gangen
- Være skriftlig
- Føre til driftsmessig gode løsninger
- Være uoppsigelig for eier, men kan være oppsigelig for leier

Man kan søke om lemping av vilkår, for eksempel godkjenning av avtale med kortere varighet enn 10 år. Leieavtaler ut over 10 år kan kreve delings-samtykke og konsesjonsbehandling.

Øvrige vilkår i avtalen, herunder pris, gjerdehold mm, er opp til eier og leier. En kopi av avtalen skal oversendes kommunen ved kontraktsinngåelse.

KANTSONER LANGS VASSDRAG – HVORDAN ER REGELVERKET?

Mot vassdrag med årssikker vannføring er det et absolutt krav at det skal være en vegetasjonssone. Denne sonen er svært viktig og har mange funksjoner, blant annet å forhindre avrenning og erosjon, som levested for planter og dyr, som ferdselskorridor og for å gi skygge i vassdraget. En slik kantsone skal bestå av gras, urter, busker og trær. Løvtrær bør dominere der de vokser naturlig. Det er grunneiers ansvar å opprettholde eksisterende kantsone. Kantsona kan skjøttes, men ikke fjernes. Ønsker du å fjerne kantsona må du søke Statsforvalteren om dispensasjon.

Kantsoner som ikke grenser mot vassdrag, for eksempel mellom to jorder, er et viktig element i kulturlandskapet. De kan derfor etter regelverket om produksjonstilskudd ikke fjernes uten tillatelse fra kommunen.

NYDYR KING

All opparbeiding av udyrka areal til fulldyrka eller overflatedyrka areal omfattes av nydyrkingsforskriften. Det betyr at det er et søknadspliktig tiltak. Dette gjelder uavhengig av hvor stort arealet er. Alle former for bearbeiding/graving av urørt markoverflate regnes som nydyrking.

Det samme gjelder planering av areal over 1 daa. Planering av areal under 1 daa krever allikevel kommunens godkjenning, for at det ikke skal være et brudd på forskrift om produksjonstilskudd. Dersom prosjektet ditt innebærer lukking eller flytting av bekker, må dette behandles sammen med nydyrkings søknaden.

Du må ha mottatt et skriftlig vedtak fra landbrukskontoret, før du kan begynne på tiltaket. Det vil kunne settes vilkår i vedtaket, som for eksempel kantsone mot vassdrag. Les derfor vedtaket grundig før arbeidet begynner.

Søknadsskjema finner du hos Landbruksdirektoratet. Obligatoriske vedlegg er

- Kart i farge (målestokk 1:50 000), som viser det planlagte nydyrkingsarealet, atkomst, eiendommen og arealet omkring
- Plan for grøfting av nydyrkingsarealet med en beskrivelse av hvor stein/stubber skal deponeres/dumpes.

Alle søknader om nydyrking sendes på høring til kulturminnemyndighetene, dvs. Fylkeskommunen og det må gjennomføres en befarings på barmark. Pass derfor på å søke i god tid før nydyrkingen skal skje.

UTVIKLINGSFONDET – LANDBRUK

Både Ringebu og Sør-Fron har et utviklingsfond man kan søke landbruksrelatert støtte fra. Kriteriene og satsene er forskjellige i de to kommunene. For begge kommunene kan det søkes på fire ordninger.

1. Søknad om støtte til nydyrking
2. Søknad om støtte til rydding av nytt innmarksbeite
3. Søknad om støtte til melkeproduksjon på seter (gjelder for året 2020)
4. Søknad om støtte til kjøp av melkekvote (gjelder for året 2020)

Hvordan søke?

Gå til Midtdalsbonden.no, klikk på fanen «Landbruksinfo» og velg «Oversikt alle tilskudd» her ligger søknadsskjema, søknadsfrister og regelverk for ordningen. Nytt i 2021 er at søknadsskjemaene er elektroniske. Søknadsfristen er 15. mars.

GJERDETILSYN

I 2020 ble det utført gjerdetilsyn av Mattilsynet og landbrukskontoret på Skarvvollene I Ringebu. Bakgrunnen var tilbakemelding fra turgåere om dårlige gjerder som lå nede. Det ble sendt ut brev til samtlige grunneiere god tid i forveien før tilsynet. I etterkant ble det sendt ut brev til grunneiere om utbedring av gjerder. Flest pålegg angikk gjerder som lå nede og løs piggråd.

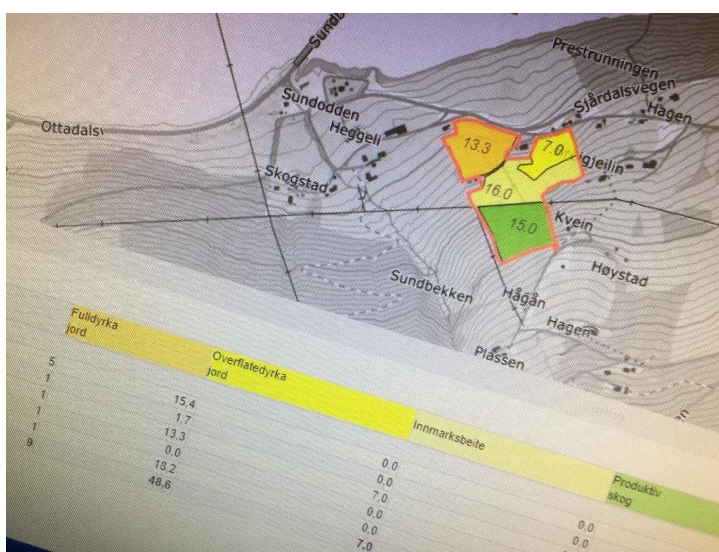
Vi minner om at det ikke er tillatt å sette opp piggråd når man gjerder på nytt.

MGL har også ført tilsyn etter meldinger andre steder.

GÅRDSKART

Gårdskart er grunnlag for ulike tilskuddsutbetalinger. Det er viktig at en sjekker gårdskartet for de arealene en disponerer når en skal søke produksjonstilskudd og regionalt miljøtilskudd. Meld fra om eventuelle feil på kartet så tidlig som mulig.

Dersom det er ønske om å føre opp nye innmarksbeiter på søknad om produksjonstilskudd, må disse være godkjent av kommunen først. Meld fra i god tid før søknadsomgangen.

MATSATSINGSPROSJEKTET I MIDT-GUDBRANDSDAL 2020

Midt-Gudbrandsdal landbrukskontor gjennomførte et matsatsingsprosjekt i 2020 med mål om å få til mer produksjon av grønnsaker, urter, poteter, frukt og bær. For det første er det økt interesse for lokalprodusert grønt og bær i markedet, samtidig som det kompletterer utvalget av lokale produkter som allerede finnes, og i tillegg er dette en tilpasning til målet om mindre CO₂-utslipp. Det var også et mål om å utvikle matopplevelser i samarbeid mellom reiseliv og matprodusenter.

Prosjektarbeidet ble satt i gang i januar 2020, og første tiltak var et kveldsmøte om dyrking av grønt og bær. Det var over 40 oppmøtte og 26 av dem var interessert i videre oppfølging. Så slo koronaviruset til og samfunnet ble stengt ned. Til tross for ble det gjennomført både ulike kurs, studieturer og markvandring. I august ble REKO-ringen Ringebu startet opp.

Det kom tre nye grøntprodusenter i Midtdalen i år, og det er flere som har mer eller mindre konkrete planer om å starte framover. Vi tør si at prosjektet har bidratt til en mobilisering, og har nådd ut til mange som vurderer å starte. Med tanke på utfordringene i forbindelse med koronapandemien, er vi fornøye med resultatet.

Prosjektet ble støttet av utrednings- og tilretteleggingsmidler fra Fylkesmannen i Innlandet.

MILJØ OG UTMARK

ROVVILTSITUASJONEN

Nedenfor er det listet opp skadefellingstillatelser gitt i Midt-Gudbrandsdalen, mai-september 2020.

- Ulv, 10. mai
- Gaupe, 13. juni
- Ulv, 09. juli
- Jerv, 30. juli
- Ulv, 08. august
- Jerv, 16. august
- Gaupe, 23. august
- Jerv, 04. september
- Gaupe, 05. september

Totalt ble det for 2020 søkt om erstatningkrav for 159 søyer og lam i Sør-Fron kommune og 212 søyer og lam i Ringebu kommune. Det er akkurat det samme antallet for Sør-Fron som foregående år, og en økning på 102 beitedyr i Ringebu fra 2019.

Det ble en relativt hektisk rovviltsesong i 2020, hovedsakelig på grunn av to ulveangrep, samt to ulver som vandret inn i Gudbrandsdalen før beitesesongen. Før skadefellings sesongen startet ble det felt en ulv på lisensfelling i Veikledalen i april, og kort tid etterpå kom det en ny ulv vandrende fra sør som skadefellingslaget fikk felt på Kvamsfjellet etter noen dagers effektiv jakt. Senere på sommeren opplevde vi igjen ulveangrep. Først på Fåvangfjellet og deretter i Vulufjell. I tillegg var det jerve- og gaupeangrep som gjorde at det ble betydlige kostnader knyttet til skadefellingsarbeid i midtdalen i sommer. I de tre midtdalskommunene har skadefellingsarbeid (lønnskostnader skadefellingslag, kjøregodtgjørelse og bomutgifter) kostet 800 000 kr i 2020. Det inkluderer nesten 3000 arbeidstimer og 22 400 km i bil. Kostnadene blir refundert av Statsforvalteren i Innlandet.

KJEMPESPRINGFRØ

I Ringebu kommune bekjempes kjempespringfrø etter utarbeidet plan. Med midler fra Miljødirektoratet leier kommunen inn Dokkadeltaet Nasjonale Våtmarkssenter AS som tar hånd om de forekomster som er beskrevet i planen. Ved å kontakte kommunen kan du få tilgang til planen.

Det kan nå søkes om tilskudd til bekjempelse av fremmede arter gjennom SMIL-ordningen. Ta kontakt med landbrukskontoret ved spørsmål.

MOTORFERDSEL

Både Ringebu og Sør-Fron kommuner har etablert faste leiekjøringsløyver til ervervsmessig bruk av snøskutere.

I Ringebu ble leiekjøringsløyvene rullert høsten 2018. Leiekjøringsløyvene i Ringebu gjelder fra vinteren 2018 til våren 2022. De faste leiekjøringsløyvene for snøskuter i Sør-Fron kommune ble rullert høsten 2020 og gjelder til og med 2024. Oversikt over leiekjørere kan fås ved å gå inn på kommunens hjemmeside eller kontakte landbrukskontoret.

ELGMERKEPROSJEKT

I mars 2020 ble 27 elger merket i området Murudalen, Sjodalen og Gausdal, og ytterlige 30 elger vil bli merket i mars 2021. Formålet med merkingen er å skaffe mer kunnskap om leveområdene til elgen som vinterstid oppholder seg i Murudalsområdet, og derav få et bedre kunnskapsgrunnlag for en helhetlig forvaltning av elgstammen. Trekkmønster, beitegrunnlag, forekomst av parasitter, reproduksjon og dødelighet er noe av det som skal undersøkes. Prosjektet er et samarbeid mellom 11 kommuner og rettighetshavere, og det er Norsk institutt for naturforskning som står for gjennomføringen. Prosjektet skal gå over tre år. Dersom en ønsker å følge med på bevegelsene til de merkede elgene kan en gå inn på www.dyreposisjoner.no og registrere seg som bruker. GPS-dataene har to ukers forsinkelse.

SKOGBRUK

TILSKUDDSORDNINGER I SKOGBRUKET

I Ringebu og Sør-Fron er det mulig å få tilskudd til følgende tiltak i skogbruket i 2021:

Tiltak	Tilskuddssats
Markberedning	40 %
Ungskogpleie	40 %
Tettere planting, tilskudd gis på inntil 50 pl/daa	60 %
Suppleringsplanting	60 %
Planting i høydelag 7 og 8 (over 650 moh)	20 %
Gjødsling av skog	Inntil 40 %
Drift i bratt terreng	220 kr/m ³ for gran, 240 kr/m ³ for furu 240 kr/m ³ for lauv
Bygging av skogsbilveger	Inntil 40 %

Merknader:

- Søknader om tilskudd til skogkulturtiltak sendes til kommunen etter at tiltaket er gjennomført. Frist for å få sende inn søknad om tilskudd til skogkulturtiltak er 1. desember.
- For tilskudd til tettere planting og suppleringsplanting gjelder krav om minste tetthet etter planting for å kunne motta tilskudd. Minimumskravet er bonitetsavhengig, mer info finnes på www.landbruksdirektoratet.no.
- Søknad om tilskudd til drift i bratt terreng sendes kommunen i god tid før drifta skal starte.
- Søknad om tilskudd til bygging av skogsbilveger kan ikke sendes inn før søknad om bygging av skogsbilveg er godkjent.

Mer detaljert informasjon om tilskuddsordningene og vilkår som gjelder er beskrevet i lokale retningslinjer for NMSK-tilskudd. Dokumentet vil bli tilgjengelig på www.midtdalsbonden.no.

HVA KAN SKOGFOND BRUKES TIL?

Skogfond kan brukes til

- Skogkulturtiltak, som planting og ungskogpleie
- Nybygging og ombygging av skogsveger, samt ombygging av velteplasser.
- Vedlikehold av skogsbilveger og velteplasser
- Miljøtiltak, som pleie av kantsoner i skog
- Skogbruksplanlegging
- Bioenergianlegg og -utstyr for varmeleveranse
- Forsikring av skog
- Kursavgift og kursmateriell for kurs knyttet til skogens drift
- Oppmerking av eiendomsgrenser i forbindelse med jordskifte

Det kan også dekke merverdiavgift knyttet til de aktuelle tiltakene.

Skogfond kan ikke brukes til

- Bygging av enkle driftsveger
- Sporpynting etter skogsdrift
- Brøyting/strøing av veg
- Reparasjon av veg hvis skadene har oppstått under skogsdrift
- Kjøp av teknisk utstyr (ryddesag, motorsag eller lignende)

Nærmere informasjon om skogfondsordningen finnes på Landbruksdirektoratets hjemmesider: www.landbruksdirektoratet.no. For øvrig vil skogbruksrådgiver kunne gi råd om bruk av skogfond.

NÅR ER VEGBYGGING SØKNADSPLIKTIG?

- Nybygging av permanente veger er søknadspliktig. Dette gjelder for alle vegklasser.
- Ombygging av veg er søknadspliktig hvis vegklassen heves, hvis traseen endres eller bredden utvides utover eksisterende veglegme.
- Bygging av enkle og midlertidige veger er søknadspliktig hvis gravingen fører til mer enn 1 meters skjæring eller fylling *eller* det graves i en lengde på over 150 m *eller* totalarealet av gravingen overstiger 450 m².

Skogbruksrådgiver kan gi nærmere informasjon om regelverk og søknadsprosedyre i forhold til bygging av landbruksveger.

DIVERSE

BIOGASSANLEGG I MIDT-GUDBRANDSDALEN

Kommunene Ringebu, Sør-Fron, Nord-Fron, samt Midt-Gudbrandsdal renovasjonsselskap (MGR) har gjennomført en mulighetsstudie knyttet til etablering av ett eller flere utvinningsanlegg for biogass basert på husdyrgjødsel og eventuelt våtorganisk avfall i Midt-Gudbrandsdalen. Det er Multiconsult som har utført studien. Utgangspunktet for studien er knyttet til mulighetene for å hovedsakelig benytte husdyrgjødsel som substrat for et biogassanlegg.

Del 1 av prosjektet er nå gjennomført, og viser at det er grunnlag for etablering av ett biogassanlegg i Midt-Gudbrandsdalen.

Kommunene er nå i gang med forprosjekt del 2, hvor følgende spørsmål skal bli besvart:

- Kartlegge råvaregrunnlag og markedspotensiale for biogass (Rambøll)
- Kartlegge økonomiske og tekniske forhold ved biogassanlegg (Norconsult)
- ROS-analyse av biogassanlegg (Trifrid)

Del 1 av forprosjektet (råvaregrunnlag og markedspotensiale) ble ferdig høsten 2020. Resultatene i rapporten viser at mange av gårdbrukerne i Gudbrandsdalen kan være interessert i å levere husdyrgjødsel til et biogassanlegg, og at den samlede tilgjengelige husdyrgjødsel fra disse gårdene var på til sammen 138 500 m³/år. Samtidig viste også undersøkelsen at det var behov for mer informasjon ut til gårdbrukerne om hva det innebærer å være tilknyttet et anlegg som leverandør av gjødsel og mottaker av biorest.

I løpet av vinteren 2021 vil Norconsult jobbe med en rapport om de økonomiske og tekniske forholdene ved et eventuelt biogassanlegg. Til slutt skal Trifrid utarbeide en ROS-analyse. Til sammen vil disse rapportene danne et godt grunnlag for å videre bestemme om det skal gås videre med å bygge et biogassanlegg i Midt-Gudbrandsdalen.

RYDDEAKSJON LANGS LÅGEN

Plastaksjonen i 2020 ble gjennomført 14.-20. september. Til sammen deltok nesten 2000 personer, i all hovedsak fra skoler. På grunn av corona situasjonen

var det vanskelig å mobilisere lag og foreninger. Likevel ble det ryddet i overkant av 5 tonn plast. Det blir ny ryddeaksjon til høsten, men tidspunktet er ikke endelig fastsatt. Vi håper at flest mulig deltar i aksjonen, og at alle tar i et tak for å rydde langs Lågen, det være seg snusesker og drikkeflasker eller «stranda» rundballer med plast rundt.

NORSK LANDBRUKSRÅDGIVING

På vårt kontor på Landbrukssenteret finn du fire rådgivarar innan jordkultur og dyrking av grovfôr og korn, mellom anna to med spesialkompetanse innan drenering og vatning og ei som kan gje råd om sauefôring. På same plassen finn du byggteknisk rådgivar, medan vi har avtale med økonomirådgivar hjå Vekstra Fåvang. HMS-rådgiving får du frå kontoret på Lillehammer. Attåt desse lokale kan du få råd og bistand frå spesialistar innan mellom anna potet-, grønsak-, frukt- og bær dyrking, økologisk dyrking og presisjonslandbruk lokalisert på sju andre kontor i Innlandet.

NLR Innlandet har eit breitt tilbod om rådgiving, kurs, møte og mark dagar, som vert annonsert i meldingar til medlemmene og på nettsidene våre. Alle planer før våronna er ikkje klare, så følg med på <https://innlandet.nlr.no/>. Her kan du og melde deg inn om du ikkje allereie er medlem.

Adresse: Landbrukssenteret, Strandgata 54, 2640 Vinstra

Kurs

Vi arrangerer ulike kurs gjennom året, og mange i fleire omgangar, både med fysisk frammøte og digitalt. Sjekk under fana «Kurs» på nettsidene for datoar, og gje gjerne melding om du treng kurs som allereie er avvikla. Mellom dei som kjem att nærast kvart år er:

- Plantervern: fyrste gongs og fornying av grunnleggande autorisasjon («sprøytelappen») og autorisasjon for gnagermiddel
- HMS: Praktisk HMS, Varme arbeider, Hygiene, smittevern og HMS
- Inn på Tunet – som fleire har hatt glede av i Mentorordningen

Aktuelle tilbod før våronna

Torsdagstimen – digitalt møte ved dugurdsleite kvar torsdag fram til påske

Digitale våronnmøte i mars, med vanlege våronntema

Gjødslingsplanlegging – skal være klar før våronna

Jordprøvetaking med GPS-merking – prøver frå 2013 og før er for gamle
Funksjonstesting av åkersprøyte – bestill tid !
Dreneringsplanlegging
Klimakalkulator – to på Vinstra-kontoret vert rådgivarar no.

KORLEIS TA VARE PÅ JORD OG RETTAR I SAMBAND MED VEGUTBYGGING.

Ved anlegg av nye vegar må grunneigar heile tida følgje med, slik at avtalar blir haldne og arbeid blir utført på rett måte. Ein må dokumentere alt før anlegget startar og undervegs i utbyggingsperioden. Ta mykje bilder, det er god dokumentasjon.

- Verdifastsetting av jorda.

Så snart det er avgjort at ein må avstå areal til vegutbygging, er det svært viktig at det kan dokumenterast kva jorda er verdt. Verdien av jorda er bestemt blant anna av avlingspotensialet. For å dokumentere det kan det gjerast avlingsmålingar ved at nøytral part, for eksempel Landbruksrådgivinga, haustar måleruter på areala som blir tatt i samband med veganlegget. I tillegg bør det tas jordprøver for å dokumentere kvaliteten på jorda i forhold til næringsstoff og kalktilstand. Dokumentasjon av dreneringstilstand er viktig, da drenering er viktig for avlingspotensial og kva jorda tåler av kjøring utan å bli forringa. For bonden er jord som ligg nærme garden, meir verdt enn jord som ligg langt vekk og som krev lang transport av fôr og møkk. Dette bør inn i forhandlingar.

På eigedommar der jord blir tatt til veg samstundes med at det er dyrkbar jord i nærleiken, kan det forhandlas om oppdyrking av nytt areal. Da bør det samstundes forlangast at matjordlaget frå arealet som nyttast til veg blir lagt utover på det nydyrka arealet. Ta bilete av at som blir påverka av utbygginga for å ha dokumentasjon på korleis tilstanden var før anleggsperioden.

- Grunneigarlag og forhandlingar, bruk advokat.

Det vil vere ei styrke for grunneigarane i eit område å danne for eksempel eit «veg-grunneigarlag». Da kan grunneigarane stå samla og sterkare når ein skal forhandle med vegutbyggjar. Da kan ein oppnå at avtalar og erstatningar blir like og rettferdige. I motsett fall blir resultatet at mange grunneigarar aksepterer tilbodet dei får, medan de som er harde til å forhandle oppnår mykje meir. Det blir heilt feil

og urettferdig. Det vil det vere heilt nødvendig å engasjere advokat til å sikre jussen i avtalane.

Ved alle forhandlingar må alt skrivast ned med signatur frå motparten. Årsaka er at det er så mange forskjellige personar inne i prosessane at den eine ofte ikkje veit kva den andre har sagt og lova og utan skriftelege avtalar har grunneigar ikkje noko å stille opp med.

Komandolinene er lange frå prosjektleiar og til den som kjører maskin.

Det må avtalast nøye korleis jordmassane skal handterast og plasserast.

- Moment i forhandlingane.
 - Veg kryssing.

Viss mogleg kan grunneigarane påverke kvar vegen skal leggest slik at skadane blir minst mogleg.

Med nye vegar blir det behov for å krysse vegen for å kome til jordene på begge sider av denne. Særleg ved bygging av vegar med høg veg-klasse, motorvegar og riksvegar, blir det forbode å krysse vegen i plan. Da må det byggast bru over eller undergang. Det må sikrast at bruer og undergangar er dimensjonerte for framtidige store landbruksmaskinar. Dette er kostbare løysingar noe som gjer at det kan bli langt mellom kryssingspunkta og grunneigarane får lang transportavstand mellom skifta. Dette er ulemper for all framtid og må erstattast. I tillegg til dette må det ofte byggast avlingsvegar parallelt med den nye vegen der det er fleire grunneigarar som bli berørt. Dette tek og areal og krev vedlikehald med årlege kostnader. Her må det takast omsyn ved erstatningar. Grunneigarane må krevje skikkeleg gjerding på begge sider av ny veg på alle vegklasser.

◆ Stikkrenner/kulvertar.

Nye vegar vil som regel krysse bekkar og vassig, slik at det må leggest stikkrenne eller kulvert under for å føre fram vatnet. Da må det nyttast store nok dimensjonar som kan ta unna vassmengdene som kan kome ved ekstreme nedbørsituasjonar. Det er svært viktig at stikkrenner og kulvertar blir lagt djupt nok slik at ikkje desse konstruksjonane fører til heving av grunnvatnet og forsumpar jorda ved sida av. Særleg på flate areal der det er dreneringssystem som skal føre ut vatn er dette ekstra viktig.

Der det er bekkar og elver som må gå under vegen er det viktig at det blir bygd sedimentasjons-basseng og rister framfor stikkrenner eller kulvertar for å fange opp material som kan bli ført med vatnet i flom-situasjonar. Ved tetting av stikkrenner vil vatnet flaume inn over jordet og særleg på flat

mark, kan det gje store skadar på avling og jord. I tillegg vil vatnet finne andre far og gjere skade ved graving og erosjon.

Viss det er planar for framtidig utbygging av vatningsanlegg, må det forlangast at det blir lagt ned rør for gjennomføring av vassrør og straumkabel.

- Korleis ta best vare på jorda.

Ved stor vegutbyggingar blir det oftast store areal på begge sider av ny veg som er anleggsområde fram til vegen er ferdig. Her blir det mye trafikk med tunge maskiner og jordstrukturen blir øydelagt og ein får djuptgåande pakkingskadar som det kan gå mange år før den er oppretta. Særleg kan drengrofter og vassårer bli øydelagt og ein får vassoppslag seinare. Ved kontraktskriving må det tas omsyn til slike skadar som først viser seg etter at anleggsperioden er over.

Når det skal leggast veg over dyrka jord eller dyrkbar jord, må ein redde mest mogleg av det øvste laget av jordprofilet. Det kan gjerast ved at matjordlaget først blir lagt godt til sides i ein eigen ranke med denne jordkvaliteten, dernest må den øvste undergrunnsjorda, kanskje ned til ein meter djupne, bli lagt til sides før arbeidet med å grave ut sjølve vegtrasèen startar.

Når vegen er bygd og dette anleggsarealet skal først attende til dyrka jord, må først undergrunnen planerast, deretter legge ein undergrunnsjorda som var tatt av attende og stein må vere fjerna. Matjordlaget blir deretter lagt jamt på toppen. Ein må krevje dette arealet attendeført ferdig til såing. Det må sjekkast at det er gjort godt arbeid før ein går til godkjenning.

Der drengssystem er skipla, må det kontrollerast at skjøting av drengsrør er gjort skikkeleg, at det blir brukt rett filtermaterial og at grøftene er djupe nok. Ofte må vatnet frå fleire drengrofter samlast i samlegrøft før det kan krysse vegen. Viss mogleg bør drengroftene samlast i kum eller i open samlegrøft for at det skal vere mogeleg å kome til med spyling i framtida.

Når ny veg kryssar nedlagte vatningsanlegg eller vassforsyning til hus og gard må det også sikrast at dette blir gjort i stand att på ein slik måte at det ikkje blir framtidige problem med vedlikehald og ettersyn. Desse røra og kablane må leggast i varerør, slik at det vil vere enkelt å trekke ut og inn rør som må skiftast.

- Ettersyn i anleggsperioden.

Sjølv om ein har kontrakt på korleis alt skal ordnast under bygginga av vegen, vil det vere heilt nødvendig for grunneigaren å følgje med og kontrollere at alt blir gjort rett, fordi veganlegga ofte blir utført med stor hastigheit og mye maskinar og folk. Ofte blir ikkje kontraktane granska nøye og viktige detaljer blir forsømt. Da er det viktig å kunne møte på anleggsområdet med gyldig kontrakt når arbeidet må korrigerast.

Eivind Bergseth

MATTILSYNET

[Nasjonal tilsynskampanje om velferd for svin 2021-2022](#)

Mattilsynet gjennomfører i 2021 og 2022 en landsdekkende tilsynskampanje som skal kartlegge hvordan grisene i Norge har det. Bakgrunnen for kampanjen er funnene som kom fram i et tilsvarende prosjekt i Rogaland i 2018 og TV-programmet i NRK Brennpunkt i 2019.

Veterinærinstituttet har plukket ut ca. 600 besetninger som vil få besøk av Mattilsynet i forbindelse med kampanjen. Utvalget baserer seg på et tilfeldig utvalg og er ikke risikobasert.

På mattilsynet.no ligger det informasjon om kampanjen, blant annet veiledere til regelverket, informasjon om hva inspektørene skal se etter under inspeksjonen og hvordan ulike forhold skal vurderes. Alle svineprodusentene i landet har fått tilsendt brev fra Mattilsynet med informasjon om kampanjen.

[Registrering av **dere** som produserer og selger næringsmidler](#)

Mange gardbrukere har begynt med salg av kjøtt fra egne dyr, bl.a. på Facebook og Reko-ringen. For å kunne veilede om regelverk og å følge opp ved eventuelle hendelser, trenger mattilsynet oversikt over hvem som driver med dette.

Alle som driver næringsmiddelvirksomhet skal enten registrere eller få virksomheten godkjent hos Mattilsynet. Hovedregelen er at alle store produsenter av animalske matvarer skal være godkjent. For mindre virksomheter som leverer kjøtt eller andre animalske matvarer direkte til forbruker eller til lokale butikker og serveringssteder er det registreringsplikt. Salg av kjøtt fra egne slakt er en registreringspliktig aktivitet som må meldes til Mattilsynet. Dette gjør man elektronisk via skjematjenesten på mattilsynet.no.

Alle som produserer og omsetter næringsmidler har ansvar for at maten er trygg. Det innebærer at man må ha grunnleggende kunnskap om næringsmiddelhygiene og kjennskap til aktuelt regelverk. Kjøtt er et lett bederelig næringsmiddel og det er derfor viktig å ha god kontroll med kjølekjeden både under transport og lagring. Kjøtt som skal lagres og omsettes som frysevarer skal innfrysas snarest mulig etter at nødvendige produksjonstrinn er avsluttet, og i utstyr med tilstrekkelig kapasitet. Dette er viktig for å oppnå at maksimal krystallisering nås så raskt som mulig. Det anbefales derfor at kjøtt som skal omsettes som frysevarer fryses inn på slakteriet eller der kjøttet skjæres ned.

Det er en rekke merkekrav til mat som selges ferdig innpakket. Generelle merkekrav til alle varer er: varenavn, ingrediensliste, vekt/nettoinnhold, holdbarhet, oppbevaringstemperatur og navn/adresse til produsent. For kjøtt er det i tillegg krav til merking med godkjeningsnummeret til både slakteri og nedskjæringsanlegg.

For mer informasjon: www.mattilsynet.no. Ta gjerne kontakt med oss hvis du lurer på noe: postmottak@mattilsynet.no.

MIDTDALSBONDEN – NETTSTADEN FOR LANDBRUKET

Nord-Fron landbrukskontor og Midt-Gudbrandsdal landbrukskontor har www.midtdalsbonden.no som felles nettsted. Her ligg det informasjon av ymse slag for landbruksnæringa.

I løpet av våren 2021 vil vi gjere ei oppgradering slik at informasjonen skal bli enda betre og meir tilgjengeleg. I tillegg vil all informasjon som gjeld landbruket på heimesidene til Nord-Fron, Sør-Fron og Ringebu kommunar blir kopla til Midtdalsbonden.no.

Har du tips eller spørsmål, kan du ta kontakt med webredaktørane:

- Helene Amblie Solerød, tlf. 61 29 92 53, e-post Helene.Amblie.Solerod@sor-fron.kommune.no
- Ragnhild Sperstad, tlf. 61 29 92 52, e-post ragnhild.sperstad@sor-fron.kommune.no
- Anne Berit Grasbakken, tlf. 61 26 61 47, e-post fmopabg@statsforvalteren.no

I tillegg har landbrukskontora ei Facebookside som heiter Midtdalsbonden der vi deler stort og smått av aktuelt nytt.

UTSENDELSE AV INFOHEFTE

Informasjonshefter er frem til nå sent ut med post til alle produsenter registrert i Ringebu og Sør-Fron. Fra om med neste utgave vil heftet sendes digitalt (e-post). Trykt hefte kan fortsatt hentes på landbrukskontoret.

VIKTIGE TELEFONER, E-POST OG ADRESSER

VETERINÆRVAKT

Avtalene om deltakelse i veterinærvaktordningen mellom Ringebu kommune, Stav Veterinærsenter og Vaktgruppa i Ringebu og avtalene mellom Veterinærvakta Fron AS og Nord-Fron kommune er forlenget fram til 31.12.2021.

Veterinærvakt

Ringebu tlf.	61 28 05 00
Fron tlf.	61 29 14 00
Stav Veterinærsenter Tretten	61 27 65 14

Avløser

Ringebu tlf.	95 02 70 29
Fron tlf.	61 29 22 30

BEREDSKAPSGRUPPE I FRON

Fron har i mange år slitt med store tap til rovdyr, og på bakgrunn av det har det kommet opp et forslag om ei beredskapsgruppe som kan bistå beitebrukere som opplever dette. Vi skal kunne bistå med å organisere hjelp til beitebrukere/gardbrukere som opplever rovdyrangrep og andre ekstraordinære hendelser. Dette er et tilbud for dem som ønsker det. Dette gjelder alle gardbrukere i Fron.

Gruppa består av:

Marthe Dypdalen, leder 915 48 144

Lars Ole Auglestad, nestleder 913 42 140

Beredskapsgruppa er knytt opp mot vakttelefonen for rovvilt og har tett samarbeid med jaktleder i det kommunale jaktlaget og landbrukskontora. Alle i beredskapsgruppa har taushetsplikt.

DYREVERNEMDA

Dyrevernemndene er en del av Mattilsynet. Nemndene skal bistå i det lokale tilsynsarbeidet med lekmannsskjønn i dyrevelferdssaker.

Oppnevnte dyrevernemnder i region Øst for perioden 2021-2024.

Kommuner dekket av Avdeling Gudbrandsdal:

Dovre, Gausdal, Lesja, Lillehammer, Nord-Fron, Sel, Skjåk, Sør-Fron, Vågå, Øyer

For å få kontakt med den lokale dyrevernnemnda, må du ringe Mattilsynet på tlf. 22 40 00 00.

SØKNADSFRISTER FOR ULIKE TILSKUDDSORDNINGER

Forebyggende og konfliktdempende tiltak (FKT)	10. februar
Produksjonstilskudd og avløsertilskudd del 1	15. mars
Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)	15. mars
Utviklingsfondet (Ringebu og Sør-Fron)	15.mars
Tilskudd til tiltak i beiteområder	15. mars
Drenering av jordbruksjord	20. april
Nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK) - miljøtiltak	1. oktober
Produksjonstilskudd og avløsertilskudd (del 2)	15. oktober
Regionale miljøtilskudd	15. oktober
Avlingssvikt – klimabetingede skader	31. oktober
Tilskudd til beitelag (Organisert beitebruk)	1. november
Tilskudd til tettere skogplanting	7. november
Nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK) - skogkultur	1. desember

Tilskuddsordninger uten bestemt søknadsfrist

Viltfondet

Nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK) - taubanedrift

Nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK) - veg

IBU-midler (Innovasjon Norge)

Tidligpensjon

Avløsertilskudd ved sykdom, fødsel mm.

1 år etter siste
Dag i perioden du
søker tilskudd for

Midt-Gudbrandsdal landbrukskontor

Servicekontoret – sentralbord
postmottak@sor-fron.kommune.no

61 29 90 00

Hans Christian Elstad
(landbrukssjef)
hael@sor-fron.kommune.no

61 29 92 49

Ragnhild Sperstad
(jordbruksrådgiver – gårdskart)
ragnhild.sperstad@sor-fron.kommune.no

61 29 92 52

Gro Vestues
(jordbruksrådgiver)
gro.vestues@sor-fron.kommune.no

61 29 92 56

Helene Amblie Solerød
(landbrukskonsulent)
Helene.Amblie.Solerod@sor-fron.kommune.no

61 29 92 53

Øyann Brandstad
(jordbruksrådgiver)
oyann.brandstad@sor-fron.kommune.no
Permisjon

61 29 92 55

Bente Dahl
(landbrukssekretær)
bente.dahl@sor-fron.kommune.no

61 29 92 58

Konrad Skåravik Bryhn
(miljø og utmarksrådgiver)
konrad.skåravik.bryhn@sor-fron.kommune.no

61 29 92 65

Anne Aulie
(skogbruksrådgiver)
anne.aulie@sor-fron.kommune.no
Veronica Øvremo
(skogbruksrådgiver fom 10.5.21)
veronica.ovremo@sor-fron.kommune.no

61 29 9254

Anne Berit Grasbakken
(Seniorrådgiver /regionstilling)
ansatt hos Statsforvaltaren i Innlandet
fmopabg@statsforvalteren.no

Postadresse

Midt-Gudbrandsdal Landbrukskontor (MGL)
Kommunevegen 1
2647 Sør-Fron